

رویداد

تجمع حمایت از پنجشیر در نزدیکی سفارت پاکستان برگزار شد

شرق؛ تجمع ایرانیان در مخالفت با گروه تروریستی طالبان و حمایت از جبهه مقاومت پنجشیر در نزدیکی سفارت پاکستان برگزار شد. دیروز عصر جمعی از ایرانیان در اعتراض به جنایات طالبان در افغانستان و نیز در اعتراض به حمایت کشور پاکستان از این گروه تروریستی در نزدیکی سفارت پاکستان تجمع کردند. حاضران در این تجمع که بخشی از آنان را افغانستانی‌های مقیم ایران نیز تشکیل می‌دادند، با شعارهایی مانند «از کابل تا پنجشیر، دولت فراگیر»، «مرگ بر طالبان» و شعارهایی در حمایت از احمد مسعود، فرمانده جبهه مقاومت پنجشیر، اعتراض خود به طالبان و پاکستان را ابراز و حمایت خود را از جبهه مقاومت پنجشیر اعلام کردند. سرود معروف «سرزمین من» نیز از سوی جمعیت خوانده شد. این تجمع در حالی برگزار شد که روز سه‌شنبه نیز افغانستانی‌های مقیم ایران تجمع مشابهی را در همان محل برگزار کرده بودند. گروه تروریستی طالبان که با استفاده از قدرت نظامی و پس از اعلام خروج نیروهای ایالات متحده از این کشور، پایتخت افغانستان را در اختیار گرفته‌اند، سه‌شنبه دولت موقت خود را نیز اعلام کردند؛ اما ام‌رالله صالح، معاون اول رئیس‌جمهور افغانستان که پس از ترک کشور توسط رئیس‌جمهور اشرف غنی سرپرست ریاست‌جمهوری افغانستان به حساب می‌آید، به جبهه مقاومت پنجشیر پیوسته است و در کنار احمد مسعود قرار گرفته است.

برگزاری نشست مجازی وزرای خارجه ۶ کشور همسایه افغانستان

● نشست مجازی وزرای امور خارجه شش کشور همسایه افغانستان برگزار شد. به گزارش ایسنا، پیش‌ازین وزیر خارجه پاکستان از برگزاری نشست همسایگان افغانستان با حضور ایران خبر داده بود. ایران، چین، پاکستان، ازبکستان، تاجیکستان و ترکمنستان در این نشست مجازی شرکت کردند. تحولات افغانستان، چالش‌های مشترک و فرصت‌های جدید برای برقراری ثبات منطقه‌ای از محورهای این نشست مجازی اعلام شده بود. این نشست در حالی با حضور وزیر خارجه پاکستان برگزار شد که این کشور متهم است در حمایت از گروه تروریستی طالبان با بهاد به مقر جبهه مقاومت پنجشیر حمله کرده است.

زینب اسماعیلی سیوری؛ ۲۰ سال گذشته است از روزی که احمد شاه مسعود کشته شد، اما کویی ۲۰۰ سال گذشته از آنچه در بدن تغییرات این جهان رخ داده است. دو روز بعد از آن ترور تلخ در قلب پنجشیر بود که دو هواپیمای روبه‌روی دوربین‌های ناباور، میانه دو ساختمان دولتیو تجارت جهانی فرورفتند؛ شبیه چاقویی درون کیک. همان کیک فروریخته آغاز ورود نظامی آمریکا به افغانستان بود و کویی آن زمان جهان آرمان‌هایی داشت که با القاعده و طالبان نمر نمی‌آمد؛ اما حالا که ۲۰ سال گذشته، همه معادلات به گونه‌ای دیگر پیش رفته است. گروهی تروریستی به مذاکره با واشنگتن نشسته و دوحه میزبان شده است. برخی همسایگان هم با مذاکره با آنها وجاhti برایشان تدارک دیده‌اند. یکباره زمزمه‌های تصرف ایالت‌ها و ولسوالی‌ها شنیده می‌شود و نیروهای ارتش مقابلشان نمی‌ایستند و رئیس دولت فرار می‌کند و نهایتاً کابل سقوط می‌کند. هیچ تصویر روشنی از آینده افغانستان نیست و حتی درباره حقوق افراد به‌ویژه زنان مشخص نیست چه اتفاقی قرار است رخ دهد؛ اما در مقابل آن لشکر سلم و توری که هرکدام با چمدانی پر از دلار یا با حساب‌های بانکی پرشده در کشوری دیگر، افغانستان را ترک کردند، ایالتی در حال مقاومت است. ایالتی که ۲۰ سال پیش هم مقاومت کرده است؛ پنجشیر. حالا چهره شاخص مقاومت پسر ۱۲ساله ۲۰ سال پیش احمد شاه مسعود است. «احمد مسعود»، جوان ۳۲ساله افغانستانی که در پنجشیر متولد شده؛ اما بعد از ترور پدر در مشهد ساکن شده و بعد برای تحصیلات عالیبه پاکستان رفته است. اگرچه علاوه بر افغانستانی‌ها، این روزها قلب بسیاری از ایرانیان نگران پنجشیر بوده، اما هیچ حمایت مستقیم یا غیرمستقیمی از مقاومت آنها نشده است. تنها حمایت نظامی انجام نشده؛

دیپلماسی

۲۰ سال بعد از ترور احمد شاه مسعود، سرنوشتی متفاوت برای پسرش رقم خورده است

احمد؛ مرد تنهای پنجشیر

بلکه حتی حمایت دیپلماتیک جدی نیز صورت نگرفته است. همه چیز به سمتی رفت که طالبان برای خود کابینه‌ای تشکیل داد؛ ولی هنوز مشخص نیست‌که جریان مسعود تا چه زمانی امکان مقاومت دارد. جقدر تسلیحات دارد و تا چه زمان در این محاصره تنگ اقتصادی و کمبود مواد غذایی می‌تواند ادامه بدهد. سال گذشته همین روز در روزنامه «شرق» پرونده‌ای برای سالگرد شهادت احمد شاه مسعود منتشر کردیم. پرونده‌ای که به دنبال رصد ارتباط احمد شاه مسعود و ایران بود. این روزها که جریان مقاومت در پنجشیر دوباره سربرآورده است، بسیاری نمونه‌های آن گفته شده است. از تلاش‌های سردار سلیمانی در تجهیز نیروهای احمد مسعود تا تدارک خانه برای خانواده‌اش در مشهد. اگرچه این روند حمایت از گروه‌های دیگر هم بوده، اما جریان ائتلاف شمال بیش از دیگران به ایران نزدیک بود؛ ولی این روند فزاز و فرود هم

در گفت‌وگو با محسن روحی‌صفت، دبیر سابق ستاد افغانستان بررسی شد

چرا ایران از پنجشیر حمایت نمی‌کند؟

تا چه زمانی می‌تواند مقاومت کند و

چرا ایران و کشورهای دیگر از این

جریان حمایت نکردند؟

✎ پنجشیر با وضعیت فعلی

چقدر می‌تواند مقاومت کند؟

از نظر من مقاومت پنجشیر از نظر جغرافیایی، نیروی انسانی، پشتوانه

تمدنی و فرهنگی مردمش، دوام‌دار

خواهد بود و می‌تواند این مقاومت

به مناطق دیگر سرایت کند. البته طالب‌ها در هیچ کجا با

مقاومت مواجه نشدند. تنها جایی که با مقاومت برخورد

کردند، پنجشیر بوده است. ان‌شاءالله و احتمالاً حضور

طالبان در پنجشیر هم نتواند دوام پیدا کند و به‌زودی از

آنجا بیرون رانده شوند. این مقاومت

الهام‌بخش خواهد بود و می‌تواند برای

مناطق دیگری که با حضور یا حاکمیت

تک‌قومی طالب‌ها بر آن مناطق مخالف

هستند، تأثیرگذار باشد.

✎ در هفته‌های گذشته که پنجشیر

مقابل طالبان مقاومت کرده، مشکلاتی

هم وجود داشته است. این منطقه از

نظر تسلیحات، آب، برق و مواد غذایی

با مشکل مواجه است و اینترنت

منطقه قطع شده. پنجشیر از نظر آب، برق، تلفن و

اینترنت به کجا با کجاها وابسته است و با محاصره

پنجشیر در این زمینه‌ها و البته مواد اولیه غذایی،

چقدر تحت فشار قرار می‌گیرد؟

در حال حاضر راه زمینی که پنجشیر را به تاجیکستان

وصل می‌کند، در دست نیروهای پنجشیر نیست. در گذشته

چنین بود. مناطق آنجا اگر آزاد شود، این امکان است که

پنجشیر به تاجیکستان وصل شود، ولی نکته این است که

طالب‌ها نوار مرزی تاجیکستان را در مرحله اول، اشغال و

تصرف کردند که ارتباط بین آنها و تاجیکستان قطع شود؛

ضمن اینکه در آن نقطه نیروهای افراطی از کشورهای

آسیای مرکزی تاجیکستان و ازبکستان هم مستقر هستند

که می‌توانند مانعی برای یک ارتباط مؤثر بین آن منطقه

و خاک تاجیکستان باشند. در گذشته جمهوری اسلامی

داشت. مثلاً زمانی که درگیری‌ها در کابل شدت گرفته بود و میانجیگری

تهران بین احمد شاه مسعود و مزاری بی‌نتیجه ماند، ایران حمایت از هر

دو گروه را تحریم کرد؛ اما در همه این سال‌ها که کج‌دارومریز در مواجهه با

دولت‌های مختلف روی‌کار آمده در افغانستان ادامه داشت. ایران ارتباط خود

را و نقش آفرینی‌اش را حفظ کرده بود؛ اما در این برهه که بخش گسترده‌ای

از بدنه جامعه به حمایت از جریان مقاومت در برابر طالبان معتقد است،

صدای حمایتی از سوی ایران شنیده نمی‌شود؛ که اگر این حمایت صورت

می‌گرفت، نیز می‌توانست در شکاف عمیق بین مردم و حاکمیت تغییری ایجاد

کند. آنچه پیداست این است که احمد مسعود دنبال جنگ نیست. او سال

گذشته در گفت‌وگو با روزنامه «شرق» در پاسخ به این سؤالم که آیا حاضرد با

طالبان مذاکره و گفت‌وگو کنید، پاسخ داد: «در ارتباط با صلح موضوع ما بسیار

مشخص و شفاف است. پدرم در زمان مقاومت یک بار نه، دو بار نه، سه بار

نه؛ بلکه چهار بار تلاش کرد تا صلح اتفاق بیفتد و طالبان به این نتیجه برسند

که راه‌حل افغانستان جنگ نیست؛ بلکه راه‌حل افغانستان رسیدن به صلح

از طریق مذاکره و سیاسی است. اگر من بگویم که این قضیه را قبول ندارم؛

یعنی با پدر خود مخالفت کرده‌ام، به‌هیچ‌عنوان، صلح نایز ایلی افغانستان

است و به ترتیبی طلاب و طالبان که جنگ می‌کنند، باید پای میز مذاکره بیایند

و مشکل افغانستان از راه صلح حل شود.» این نوبت نیز گروهی از طالبان

برای مذاکره با احمد مسعود به پنجشیر رفتند؛ اما در مقابل درخواست او

برای آینده افغانستان به او پیشنهاد مسند در دولت دادند. افغانستان روزهای

تلخش را تنها می‌گذراند و جهانی در سکوت به نظاره نشسته تا گروهی با زور

و خشونت اسلحه و وطنه دیگران صفحه تلخ دیگری در تاریخ را بنویسند.

✎

ایران توانست پل معلق‌ی را بین تاجیکستان و افغانستان

در آن منطقه احداث کند که یکی از کم‌نظرترین عملیات

مهندسی سیاه در خارج از کشور به حساب می‌آید.

آن موقع نتوانستیم در دوره اول حمله طالبان در ۱۹۹۶، از

آن طریق کمک‌هایمان را به پنجشیر برسانیم.

✎ چرا هیچ قدرتی از پنجشیر حمایت نکرده و

نمی‌کند؟

این واقع‌جای سؤال است که چرا کشورهای

مختلف مثل آمریکا، انگلیس، پاکستان، قطر، ترکیه، چین

و روسیه این نظر مساعدی نسبت به طالب‌ها دارند،

ولی نسبت به جبهه پنجشیر هیچ‌گونه کمکی نمی‌کنند.

خود ایران هم در زمره همین کشورها قرار گرفته است.

این سؤال مطرح است که چه سیاستی باعث شده که و

کشورهایی با این همه تفاوت، همه نسبت به حمایت

از جبهه پنجشیر تحفظ نشان بدهند و به طالبان نظر

مثبتی داشته باشند.

اگر ما بگوییم ایران در این موضوع جاخورده یا اغوا

شده باشد، حداقل بقیه کشورها در این زمینه هماهنگ

بودند؛ یعنی یک سیاست جهانی بوده است که آمریکا و

انگلیس که نیروهای بازگیر اصلی در افغانستان بودند،

نتوانستند کشورهای هم‌پیمان خودشان را متقاعد کنند

که به نفع طالب‌ها حرکت کنند که شامل قطر، ترکیه،

پاکستان و دیگر کشورها می‌شود.

✎

ادامه در صفحه ۸

ضرورت شناسایی مقاومت پنجشیر از سوی

جامعه بین‌المللی

امیر بی‌پروا - فعال حقوق بشر

منطقه‌ای و بین‌المللی است.

۴- از زمان سقوط کابل توسط طالبان گروه‌های

آسیب‌پذیر مثل زنان و کودکان در معرض تهدیدهای

جدی قرار گرفته‌اند و عملاً حقوق آنان به‌صورت گسترده

نقض می‌شود که این نقض‌ها شامل حقوق مختلف

چون حق بر مشارکت سیاسی، برابری جنسیتی، عدم

تبعیض، حق بر سلامت، حق بر آموزش و حق بر تجمع

مسالمت‌آمیز است که شناسایی یک جریان مشهور به

نقض حقوق بشر با اصول و اهداف ملل متحد مغایرت

دارد و باید گفت نقض حقوق بین‌الملل است.

۵- امرالله صالح، به‌عنوان معاون ریاست‌جمهوری

افغانستان به موجب قانون اساسی فعلی افغانستان

به‌عنوان سرپرست ریاست‌جمهوری شناخته می‌شود که

ضروری است جامعه بین‌المللی با توجه به شناسایی

رژیم سابق افغانستان تا زمان برگزاری یک انتخابات آزاد

و عادلانه امرالله صالح و مقاومت پنجشیر را به‌عنوان

دولت قانونی افغانستان مورد شناسایی قرار بدهد.

۶- مقاومت پنجشیر از زمان شکل‌گیری در ماه گذشته

دستور کار و اهداف خود را در حفظ منافع تمام مردم

افغانستان، مقابله با ترور و خشونت و تشکیل دولت

فراگیر با مشارکت تمام اقوام و گروه‌ها اعلام داشت و از

سوی دیگر افکار عمومی افغانستان و جهان نیز به‌صورت

صریح مقاومت پنجشیر را مورد تأیید قرار داده‌اند که

به‌عنوان یک نمونه ساده میلیون‌ها هشتگ در توئیتر

نشانه حمایت قاطع افکار عمومی از مقاومت پنجشیر

است؛ بنابراین شایسته است جامعه بین‌المللی جریانی

را که به دنبال صلح، تضمین حق بر مشارکت سیاسی و

برابری در همه عرصه‌ها است، مطابق با استانداردهای

حقوق بین‌الملل مورد شناسایی قرار بدهد.

♦♦♦

شناسایی مقاومت پنجشیر طبق حقوق بین‌الملل

یک اقدام حقوقی مؤثر در نفی خشونت و اعمال زور

و حمایت از مشارکت سیاسی و مدنی برای تمامی

شهروندان افغانستان به‌منظور تضمین صلح و امنیت

ملی و منطقه‌ای است.

ادامه از صفحه اول

شناسایی دولت طالبان؟

شناسایی رسمی دولت طالبان از آن جهت مهم

است که به طالبان امکان دسترسی به دارایی‌های

کشور در خراسر، اداره نمایندگی‌های خارجی کشور،

عضویت در سازمان‌های بین‌المللی و بسیاری امتیازات

دیگر را می‌دهد. از این رهگذر، طبعاً فصولات داخلی نیز

می‌تواند به‌شدت تحت تأثیر قرار گیرد. افغانستان امروز

برخلاف ۱۹۹۶ امکانات و دارایی‌های درخور توجهی در

خارج دارد که طالبان مایل به دسترسی به آن است و

پیام‌های دیپلماتیک همه‌پسندی که جناحی از طالبان در

ماه‌های اخیر ارسال کرده، باید بیشتر در این رابطه دیده

شود. در بحث شناسایی طالبان، عمدتاً شناسایی رسمی

(de jure) مدنظر است؛ به‌ویژه در شرایطی که تصاحب

قدرت باتوسل به زور و خارج از مقرره‌های قانون اساسی

کشور یا از طریق انقلاب انجام شده باشد. شناسایی

عملی (de facto) می‌تواند تکفوری انجام امور الزام‌آور

و روزمره را بکند. ادامه حضور نمایندگی‌های دیپلماتیک

در افغانستان، در چنین چارچوبی فهمیده می‌شود. در

چنین شرایطی، ادامه حضور این نمایندگی‌ها تحت

ریاست یک سفیر موجود با یک کاردار که نیاز به اخذ

اگرومان یا هر اقدامی که مستلزم رضایت دولت پذیرنده

باشد، ندارد، به معنی شناسایی رسمی دولت جدید

تلقی نمی‌شود. ضمناً عرف بین‌الملل و حقوق بشر و

بشردوستانه بین‌المللی امکان تعامل روزمره با هر دولت

یسا گروهی، حتی یک گروه تروریستی را می‌دهد؛ بدون

اینکه این تعامل به معنای شناسایی آن دولت یا گروه

باشد. به این ترتیب، کشورها می‌توانند بدون اینکه طالبان

را به رسمیت بشناسند، درباره طیفی از موضوعات مانند

موضوعات حقوق بشری، حقوق بشردوستانه، مهاجران،

مواد مخدر و... با دولت آنها وارد تعامل شوند. در شرایط

خاص، معمول است که کشورها شناسایی رسمی را

مشروط به شرایطی کرده و از آن به‌عنوان یک ابزار برای

اعمال فشار بر دولتی که از ترفیعی غیرمتعارف قدرت

تا تصاحب کرده است، استفاده می‌کنند. ممکن است

طالبان بتوانند به تدریج شرط «کنترل مؤثر» را محقق

کند، اما شناسایی رسمی با توجه به دیگر شرایطی که

باید مبنای کار باشد و این شرایط در تقابل با ماهیت

طالبان قرار دارد، معلوم نیست هرگز قابل تحقق باشد.

این شرایط عبارت‌اند از: ۱- چگونگی تقابل آن با مخالفان

و اعتراض‌های عمومی در کشور روشن نیست. عجله

طالبان برای سرکوب سریع جبهه مقاومت در پنجشیر،

بی‌ارتباط با مسئله شناسایی نبود. ۲- با توجه به تعارضات

جناحی در داخل طالبان، معلوم نیست دولت بتواند

شرط «ثابوم» و «اجرای وظایف داخلی» و «رضایت

حادقلی مردم» را محقق کند. ۳- بسیاری از کشورها

به‌دسترسی بر پیش‌شرط تشکیل یک دولت همه‌شمول و

خودداری از انحصار قدرت در دست چهره‌های پشتون

و سنی تأکید کرده‌اند. اعلام دولت طالبان بدون حضور

نماینده‌ای از دیگر اقوام، مسئله شناسایی رسمی طالبان

را با مانع بزرگی مواجه کرده است. ۴- بسیاری از کشورها

برای رعایت حقوق بشر و حقوق زنان اهمیت زیادی

قابل هستند که تحقق آن با توجه به مبانی اعتقادی

طالبان بعید می‌نماید. ۵- عدم حضور تروریست‌های

خارجی و جلوگیری از تبدیل افغانستان به پایگاهی برای

حمله به دیگر کشورها، پیش‌شرط مهم دیگری برای

شناسایی رسمی طالبان است. شواهد متعدد از جمله

اخیراً حضور علنی عناصر القاعده در قندهار، بایندی

طالبان به تعهدات خود در این زمینه را با تردید مواجه

کرده است. شماری از قطع‌نامه‌های شورای امنیت و

مجمع عمومی سازمان ملل نیز یکی از موانع مهم

در برابر شناسایی رسمی دولت طالبان است. شورای

امنیت در قطع‌نامه ۲۵۱۳ مورخ ۱۰ مارس ۲۰۲۰ بر

«عدم شناسایی امارت اسلامی از سوی سازمان ملل»

و «عدم حمایت شورای امنیت از احیای امارت اسلامی

افغانستان» تأکید کرده است. در این قطع‌نامه و نیز در

قطع‌نامه ۲۵۹۳ شورای امنیت مورخ ۳۰ آگوست ۲۰۲۱،

بر «اهمیت راه‌حل سیاسی همه‌شمول» و دیگر مسائل

مربوط به افغانستان، به‌ویژه حقوق بشر، مشارکت کامل

زنان، حکومت قانون و... تأکید شده است. شناسایی

رسمی دولت طالبان در سازمان ملل باید از طریق کمیته

اعتبارنامه‌های مجمع عمومی و در نهایت رأی مجمع

عمومی انجام شود و این در صورتی ممکن است که

بخش عمده‌ای از اعضای سازمان ملل، طالبان را به

رسمیت شناخته باشند. سازمان ملل در دوره حکومت

قبلی طالبان با به‌تعویق‌انداختن مسئله شناسایی

طالبان، عملاً امکان داد تا دولت ربانی همچنان نماینده

افغانستان در سازمان ملل باشد. با توجه به این مسائل،

دعوت شماری از کشورها به مراسمی برای شروع به کار

دولت طالبان، این کشورها و به‌ویژه دولت ایران را در

معرض انتخاب دشواری قرار داده است. چین و روسیه

اگرچه در ماه‌های گذشته سعی در برقراری روابطی با

طالبان